

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 6335/22
28.3.2024.године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Александре Лековић и Весне Целетовић Цуцић, чланова већа у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Верољуб Ђукић, адвокат из Београда, Панчићева бр.2, против тужене Републике Србије Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, Тимочка бр.15, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П 3287/21 од 27.7.2022. године, у седници већа одржаној дана 28.3.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована жалба тужиоца АА и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 3287/21 од 27.07.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован.

Образложење

Изреком побијане пресуде Вишег суда у Београду П 3287/21 од 27.7.2022. године, у ставу првом, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених физичких и душевних болова, услед повреде права личности, мучења, нечовечног и понижавајућег поступања, исплати износ од 8.000.640,00 динара, са законском затезном каматом од 27.7.2022. године, па до исплате. Ставом другим изреке обавезан је тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 11.250,00 динара, у року од 15 дана, од пријема писаног отправка пресуде.

Против ове пресуде жалбу је благовремено изјавио тужилац, побијајући је у целисти, из свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде, на основу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11, са каснијим изменама и

допунама), Апелациони суд је оценио да жалба тужиоца није основана.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, нити друге повреде поступка које би биле од битног утицаја на њену правилност или законитост.

Према чињеничним наводима тужбе и стању у списима, тужилац је као припадник Хрватске војске лишен слободе од стране војне полиције тадашње ЈНА и у логору у Сремској Митровици боравио је у периоду од 19.11.1991. године до 14.8.1992. године. Решењем Министарства одбране Републике Хрватске од 7.9.1995. године, тужиоцу је признато својство ратног војног инвалида, IV групе, са 80% оштећења органа, услед рањавања у одбрани суверенитета Републике Хрватске и признато му је право на личну инвалиднину, као и посебни додатак у висини од 50% од припадајуће своте личне инвалиднине. Према извештају психијатријске клинике Опште болнице Осијек, од 30.8.1993. године, тужиоцу је дијагностификован посттрауматски стресни поремећај, почев од 1993. године, а услед рањавања у домовинском рату и заробљеништву, где је био психички и физички злостављан. Правни основ за предметну тужбу тужилац заснива на чињеници да је тужена Република Србија правни следбеник Савезне републике Југославије и да је по том основу одговорна за сву штету која му је проузрокована, а позива се на то да ратни злочини не застаревају, па према томе ни захтев за наканду штете проистекле из ратног злочина.

Првостепени суд је најпре ценио приговор недостатка пасивне легитимације и закључио да је исти неоснован, из разлога што је тужилац заробљен од стране припадника бивше ЈНА, чији је субјективитет, настављен кроз Савезну Републику Југославију, а тужена Република Србија је њен правни следбеник. Суд је, при том имао у виду период који је тужилац провео у заробљеништву и затвор у коме је био, а који се налази на територији Републике Србије. Образлажући овакав свој став, првостепени суд се позвао на одредбе Закона о служби у оружаним снагама ("Службени лист СФРЈ", број 26/90), који је био на снази пре и за време тужиочевог боравка у заробљеништву и који је регулисао вршење војних и других дужности у Југословенској народној армији и територијалној одбрани. Тужена је, по оцени првостепеног суда, одговорна за евентуалну штету насталу противправним радњама својих органа, сходно одредби члана 172 Закона о облигационим односима, а применом правила о терету доказивања, јер није доказала законски основ тужиочевог лишења слободе. Међутим, по схватању првостепеног суда, основан је приговор застарелости потраживања, из разлога што се рокови застарелости рачунају сходно одредби члана 376, а у вези одредби чланова 360 и 361 Закона о облигационим односима. Потраживање тужиоца је застарело јер је тужилац пуштен на слободу дана 14.08.1992. године, посттрауматски стресни поремећај, као последица заробљавања, дијагностификован му је 30.8.1993. године, када је дефинитивно морао сазнати за постојање штете и стекао право, односно могућност да захтева наканду штете, а како је тужбу поднео суду дана 24.04.2019. године, то је његово потраживање застарело, јер су до тада протекли и субјективни и објективни рок, прописани одредбом члана 376 став 1 и 2 Закона о облигационим односима. Првостепени суд је оценио да су неосновани наводи тужиоца да је реч о штети проузрокованој ратним злочиним који не застарева, па да самим тим не застарева

ни захтев за накнаду штете проистекле из ратног злочина, будући да примени привилегованих рокова застарелости, предвиђених одредбом члана 377 Закона о облигационим односима, има места само када је штета проузрокована кривичним делом, тј. ако је правноснажном пресудом утврђено постојање кривичног дела и кривичне одговорности окривљеног, а што у конкретном случају тужилац применом правила о терету доказивања није доказао, нити када је кривично гоњење у односу на неко лице обустављено услед смрти, у ком случају би тужилац био дужан да током парничног поступка докаже да је то лице својим поступцима учинило кривично дело.

Првостепени суд је на основу изведених доказа које је ценио у смислу члана 8 ЗПП, правилно и потпуно утврдио чињенично стање, које се ни наводима жалбе не доводи у сумњу и за своју одлуку дао јасне и правилне разлоге које Апелациони суд у свему прихвата.

Супротно жалбеним наводима тужиоца првостепени суд је правилно применио материјално право приликом оцене приговора застарелости потраживања истакнутог од стране тужене.

Наиме, одредбом члана 376 Закона о облигационим односима, прописано је да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило, а у сваком случају, ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала, док је одредбом члана 377 став 1 истог Закона прописано да када је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости, захтев за накнаду штете према одговорном лицу застарева кад истекне време одређено за застарелост кривичног гоњења.

У конкретном случају, рокови прописани одредбом члана 376 став 1 и 2 Закона о облигационим односима протекли су, с обзиром на то да се евентуални штетни догађај догодио 1991/1992. године, а да је тужилац за последице које је произвео наведени догађај сазнао 30.8.1993. године, када му је саопштена коначна дијагноза о његовој болести, па имајући у виду да је тужба у овој правној ствари поднета дана 24.04.2019. године, а да у овом случају нема места примени привилегованог рока из члана 377 Закона о облигационим односима, с обзиром на то да тужилац није доставио доказе да је евентуална штета настала услед кривичног дела и да је утврђена правноснажном судском пресудом, односно да је утврђено постојање кривичног дела и окривљени оглашен кривим за кривично дело, то је његово потраживање застарело, како је то правилно оценио првостепени суд.

Осим чињеница везаних за боравак у затвору у Сремској Митровици, на које околности је и предлагао извођење одређених доказа, тужилац до правноснажног окончања поступка није пружио доказе својих навода да је претрпео штету која је последица извршења кривичног дела - ратног злочина, у односу на које кривично гоњење и извршење казне нема застаревања. Тачни су наводи жалбе тужиоца да примена привилегованог рока застарелости из члана 377 Закона о облигационим односима није ограничена само на случај када је правноснажном пресудом утврђено постојање кривичног дела и окривљени оглашен кривим за кривично дело, већ и у

случају ако су постојале процесне сметње због којих је било апсолутно немогуће да се против учиниоца кривичног дела поступак покрене и оконча, па и у случају када је учинилац штете умро. Парнични суд јесте у таквом случају овлашћен да утврди, као претходно питање, да ли је штета проузрокована таквом радњом која у себи садржи елементе кривичног дела, јер кривично дело може постојати и када је кривични поступак изостао, при чему деловање парничног суда није усмерено на утврђивање кривичне одговорности, која се може утврдити само у кривичном поступку, већ да би се евентуално применила посебна правила о застарелости захтева за накнаду штете. Међутим, у конкретном случају, наведене чињенице нису утврђене, јер тужилац на коме је сагласно одредби члана 231 Закона о парничном поступку терет доказивања, у поступку пред првостепеним судом није предлагао ниједан доказ на те околности.

Наиме, тужилац је тужбу у овој парници поднео након ступања на снагу важећег Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11, са изменама и допунама), те након укидања првостепене пресуде, у поновном поступку суд не може изводити нове доказе по предлогу тужиоца који притом није учинио вероватним да без своје кривице није могао да их предложи, односно изнесе те доказе до укидања, сходно одредби члана 398 став 3 тог Закона. У конкретном случају, тужилац је тек након укидања, односно у жалбеним наводима изнео да је против одређеног лица вођен кривични поступак због учешћа у злочинима против човечности, због противправног затварања и притварања у нехуманим условима, а који поступак је обустављен због смрти оптуженог лица, што не може утицати на доношење другачије одлуке, с обзиром да је одредбом члана 308 став 1 Закона о парничном поступку прописано да је странка дужна да најкасније на припремном рочишту, односно на првом рочишту за главну расправу ако припремно рочиште није обавезно, изнесе све чињенице потребне за образложење својих предлога и да предложи доказе којима се потврђују изнете чињенице.

Сходно свему наведеном, правилан је закључак првостепеног суда да су у конкретном случају истекли рокови из члана 376. Закона о облигационим односима, у којима се од одговорног лица може поставити захтев за накнаду штете, а да се рокови застарелости предвиђени чланом 377. истог закона, у погледу штете проузроковане кривичним делом, не могу применити, јер тужилац није доставио доказе да је евентуална штета настала извршењем кривичног дела.

Апелациони суд је приликом одлучивања имао у виду и остале наводе тужиоца, али је нашао да су без утицаја на одлуку о основаности жалбе, па их сходно члану 396 став 1 ЗПП-а не образлаже посебно.

Потврђена је и одлука о трошковима парничног поступка, с обзиром на то да је иста донета правилном применом одредби чланова 153, 154, 162 и 163 Закона о парничном поступку, имајући у виду успех парничних странака у спору, а све одмерено према Адвокатској тарифи важећој у време пресуђења.

Са изложеног, Апелациони суд у Београду је на основу одредбе члана 390 Закона о парничном поступку и члана 401 тачка 2 истог Закона, донео одлуку као у ставу првом изреке ове пресуде.

Имајући у виду исход жалбеног поступка, Апелациони суд је одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка, па је, на основу одредбе члана 165 став 1 Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу другом изреке ове пресуде.

**Председник већа-судија
Светлана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић